

«Тасдиқ менамоям»

Директори ММЧЗ-и АИКТ

н.и.к., дотсент Кароматов Ш.Ш.

» _____ с.2019

ХУЛОСАИ

Шӯрои васеи олимони Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон

Кори диссертационии Каримов Ҳасан Сайфуллоевич дар мавзӯи «Хусусиятҳои биологии баъзе намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb ва парвариши онҳо дар шароити водии Ҳисор» дар Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии АИКТ иҷро шудааст.

Дар марҳилаи омода намудани кори диссертационии Каримов Ҳасан Сайфуллоевич ба хайси омӯзгори кафедраи хоҷагии чангал ва бунёди чаманзори Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур фаъолият намудааст.

Каримов Ҳ.С. Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемурро соли 2009 аз рӯйи ихтисоси «Чангалпарварӣ» хатм намудааст. Соли 2016 курси такмили ихтисосро дар Донишқадаи такмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (диплом № 5111, аз 07.12.2016) гузаштааст.

Роҳбари илмӣ - муовини директори Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии АИКТ оид ба илм ва таҳсилот, н.и.б., дотсент Саттаров Ҷамшед Саидович.

Пас аз дида баромадани диссертатсияи унвонҷӯй дар мавзӯи «Хусусиятҳои биологии баъзе намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb ва парвариши онҳо дар шароити водии Ҳисор» чунин хулоса бароварда шуд:

1. Маълумот оид ба тасдиқи мавзӯи кори диссертатсионӣ

Мавзӯи кори диссертатсионии Каримов Ҳ.С. дар Шӯрои олимони ММҶЗГ, суратчаласаи № 1, аз 29.01.2016 тасдиқ гардида, роҳбари он н.и.б., дотсент Саттаров Ҷ.С. таъин карда шудааст.

2. Иштирок ва саҳми муаллиф барои натиҷаҳои гирифташудае, ки дар диссертатсия баён шудаанд

Гузaronидани тадқиқот оид ба омӯзиши хусусиятҳои биологии баъзе намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb. ва таҷрибаҳои лабораторию саҳроӣ оид ба тарзҳои инкишофи растанӣ дар марҳилаи тадқиқоти солҳои 2016 - 2018 бо иштироки шахсии муаллиф гузаштааст, ки саҳми он ба 87,5 % баробар аст

3. Дарачаи мӯътамад будани натиҷаҳои тадқиқот

Шӯрои васеи олимони Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии АИКТ чунин мешуморад, ки тафсири назариявӣ, маводҳои дар амал дастрасшуда ва хулосаҳои дар рисолаи Каримов Ҳ.С. дарҷшуда аз нуқтаи назари илмӣ асоснок карда шуда, рисолаи кори тадқиқоти илмӣ ба анҷом расида мебошад. Кори мазкур бо назардошти натиҷаҳои тадқиқотҳои муҳаққиқони ватанию хориҷӣ муқоиса ва асоснок карда шуда, натиҷаҳои он бо таҳлили оморию риёзӣ коркард шудааст.

4. Мухимияти тадқиқот

Барои ба нақшагирии самараноки истифодабарии устувори захираҳои табиӣи растаниҳои шифобахш бояд миқдори кофии ҷамъаҳои истеҳсолии онҳо мавҷуд бошад, ки аксарият бо роҳи кӯмак расонидан ба раванди азнавбаркароршавии табиашон ва ё бо роҳи ташкил намудани плантатсияҳои сунъии онҳо ба даст оварда мешаванд.

Мусоидат намудан ба эфемероидҳои мисли намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb, то ки онҳо пеш аз марҳилаи инкишофи худро ба марҳилаи гулкунӣ дароянд, истифодабарии самараноки онҳоро дар ороиши боғу гулгаштҳо, хусусан дар минтақаҳои, ки аз беобӣ танқисӣ мекашанд, имконият мебахшад.

5.Навоварӣ ва аҳамиятнокии амалии натиҷаҳои тадқиқот

Аҳамиятнокии кори мазкур дар он аст, ки нахустин маротиба натиҷаҳои тадқиқоти захирашиносӣ оид ба баҳодиҳии гуногунӣ ва мавҷудияти захираҳои истехсолии намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb дар баъзе қитъаҳои қисми ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор хулосабарорӣ карда шуда, речаи обӣ, таъсири берунаи омилҳои муҳити зист ба маҳсулноқӣ, ташаккулёбии тухмӣ ва бехатарии экологии ашёи доругии растанигӣ муайян карда шуд. Инчунин, тарзҳои парвариши баъзе намояндаҳои авлоди мазкур дида баромада шудааст.

6.Тавсияҳо ба истехсолот

1. Хоҷагии ҷангали шаҳри Ҳисор бо мақсади зиёд намудани зичии захираҳои намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb. дар ҳудуди дараи Шамол, дар қитъаҳои эталонии Сичаки Ҳисорӣ ва Олга ташкили ҳудудҳои табиӣ махсус муҳофизатшавандаро (ХТММ) ҷорӣ намоянд.

2. Бо мақсади зиёд намудани зичии захираҳои сичаки Олга ва гарддонҳояш кӯтоҳ хоҷагии ҷангали ноҳияи Варзоб дар қитъаҳои эталонии онҳо, ташкили ҳудудҳои табиӣ махсус муҳофизатшавандаро (ХТММ) ҷорӣ намоянд.

3. Мукамал намудани тарзҳои нави афзоиши нашвии намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb. имкон медиҳад, ки намояндаҳои авлоди мазкурро дар ороиши шаҳру деҳоте, ки бо таъмини об душворӣ доранд, самаранок истифода баранд.

4. Қойғиршавии ҷамоаҳои истехсолии намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb. дар дараи Шамол ва Дараи бедо мебошад, самаранок гузаронидани чорабиниҳои хоҷагидорӣ дар ҳудуди дараҳои мазкур ба барқароршавии сичакзор кумак мерасонад.

7.Феҳристи корҳои чопшудаи муаллиф доир ба мавзӯи диссертатсия

Мақолаҳо дар мачаллаҳои тақризшавандаи ҚОА Ҷумҳурии

Тоҷикистон

1. **Каримов Х.С.** Ресурсы дикорастущих лекарственных растений ущелья Гажне (Гиссарский хребет, Таджикистан) [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Вестник Тадж. нац. университета. – 2017. – № 1/1. – С. 258–262.

2. **Каримов Х.С.** Влияние абиотических факторов на продуктивность плодоношения боярышника понтийского – *Crataegus pontica* С. Koch [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров, Ш.С. Муродов // Доклады ТАСХН. – 2017. – № 3. – С. 35- 38.

3. **Каримов Х.С.** Влияние температуры и количества осадков на семенную продуктивность душицы мелкоцветковой – *Origanum tyttanthum* (Lamiaceae) (Гиссарский хребет, Таджикистан) [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Раст. Ресурсы – 2018. – № 54, вып. 3. – С. 367-374.

4. **Каримов Х.С.** Разнообразие и ресурсы представителей рода *Eremurus* Vieb. на территории ущелья Шамол (Таджикистан, южный склон Гиссарского хребта) [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Кишоварз – 2018. № 4 (80). – С. 59-62.

5. **Каримов Х.С.** Бехатарии экологии ашѐи баъзе аз намояндаҳои авлоди сичак – *Eremurus* Vieb. [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Кишоварз – 2019, № 1 (81) С. 52-54.

6. **Каримов Х.С.** Транспирация листьев некоторых представителей рода *Eremurus* Vieb. при их возделывании [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Кишоварз – 2019 №1 (81) С. 64-68.

7. **Каримов Х.С.** Семенная продуктивность некоторых представителей рода *Eremurus* Vieb. на южном склоне Гиссарского хребта [Матн] / Х.С. Каримов // Известия Академии наук Республики Таджикистан– 2019, № 1 (204) С.19-25.

Мақолаҳо ва фишурдаҳои он дар маводи конференсияҳои гуногуни илмӣ:

8. **Каримов Х.С.** Оценка биоразнообразия дикорастущих лекарственных растений ущелья Йос (Гиссарский хребет, Таджикистан) [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров, Н.С. Саидов // Материалы респ.

науч.-практ. конф. на тему: «Роль генетических ресурсов сельскохозяйственных культур и их диких сородичей в Республике Таджикистан», 12.11.2016 г., НРЦГР. – Душанбе, 2016. – С. 134-141.

9. Каримов Х.С. Паҳншавии баъзе аз намояндаҳои авлоди сичак – *Eremurus* Vieb. ва муайян намудани зараррасонҳои касалиҳои он дар дараи Варзоб [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Истифодаи самараноки омилҳои биоиклимӣ дар парвариши зироатҳои кишоварзӣ», ДАТ ба номи Ш.Шоҳтемур, 2-3 майи с. 2018. – Душанбе. – 2018. – С. 157-158.

10. Каримов Х.С. Разнообразие представителей рода *Eremurus* Vieb. на территории ущелья Шамол (Гиссарский хребет) [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ таҳти мавзӯи «Ҳолати гуногунии захираҳои биологии минтақаҳои кӯҳӣ бо назардошти дигаргуншавии иқлим», 21 ноябри соли 2018, маҷлисоғи АИҶТ, С. 19-20.

11. Каримов Х.С. Таъсири ҳарорат ва миқдори боришот ба маҳсулнокии тухмии баъзе аз намояндаҳои растаниҳои авлоди *Eremurus* Vieb. дар дараи Шамол (қисми чанубии нишебии қаторкӯҳи Ҳисор) [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи: «Инкишофи соҳаи чангалпарварӣ ва бунёди чаманзор дар давраи истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон», Душанбе, 21-22 декабри 2018. – Душанбе. – 2018. – С. 72 - 79.

12. Каримов Х.С. Оценка экологической безопасности лекарственного растительного сырья некоторых растений южного склона Гиссарского хребта [Матн] / Х.С. Каримов, Д.С. Саттаров, Ш.С. Муродов // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи: «Инкишофи соҳаи чангалпарварӣ ва бунёди чаманзор дар давраи истиқлолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон», Душанбе, 21-22 декабри 2018. – Душанбе. – 2018. – С. 29 - 35.

13. Каримов Х.С. Разнообразие и ресурсы представителей рода *Eremurus* Vieb. на территории ущелья Дараи Бедо (Таджикистан, южный склон Гиссарского хребта) [Матн] / Х.С. Каримов, С. Давлатзода, Д.С. Саттаров // Материалы республиканской конференции «Адаптация живых организмов к изменяющимся условиям окружающей среды», 27 сентября 2019 г., Душанбе. – Душанбе, 2019. – с. 35-36.

8. Мувофиқ будани диссертатсия ба ихтисос

Иштирокчиёни Шӯрои васеи олимони Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон (бо иштироки намоёнҳои олимони кафедраи хочагии ҷангал ва бунёди ҷаманзори ДАТ ба номи Шириншох Шохтемур) рисола ва маводҳои ба он дахлдошта пешниҳодшударо муҳокима намуда, чунин мешуморанд, ки кори диссертатсионии Каримов Х.С. ба талаботҳои дастурамали ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ба Низомномаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (№ 505. аз 26.11.2016) оид ба «Тартиби додани дараҷаи илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор) оид ба иҷрои рисола барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳо» мувофиқ буда, барои дифоъ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01 - ботаника пешниҳод мешавад.

Дар натиҷаи кори тадқиқотии худ Каримов Ҳасан Сайфуллоевич 13 маводи ҷопӣ омода намудааст, аз он ҷумла: 10 мақола ва 3 фишурдаи мақола. Аз ин миқдор 7 мақола дар маҷаллаҳои, ки аз ҷониби ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гардидааст ва боқимонда дар конференсияҳои гуногуни ҷумҳуриявӣ ба ҷоп расидаанд.

Кори диссертатсионии мазкур тибқи мавзӯи КИТ-и Шӯъбаи зироатҳои полизӣ, дарахтони мевадиханда, ангур ва растаниҳои шифобахши Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон «Сбор, изучение и сохранение сортообразцов овощных и плодовых культур, местных и

адаптированных плодовых деревьев в Центральном Таджикистане»,
РБК № 01 16 TJ 00601 амалӣ гардидааст.

Қарор қабул карда шуд: кори диссертатсияи Каримов Ҳасан Сайфуллоевич дар мавзӯи «Хусусиятҳои биологии баъзе намояндаҳои авлоди *Eremurus* Vieb ва парвариши онҳо дар шароити водии Ҳисор» барои дарёти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01. - ботаника ба дифоъ пешниҳод шавад.

Хулосаи мазкур дар Шӯрои васеи олимони Маркази миллии ҷумҳуриявии захираҳои генетикии Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон (бо иштироки намояндаҳои олимони кафедраи хоҷагии чангал ва бунёди чаманзори ДАТ ба номи Ш. Шохтемур) қабул карда шудааст.

Дар чаласаи иштирок намуданд 25-нафар, аз ҷумла 11 нафар аъзоён ва 14 нафар даъватшудагон. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 25 наф., «зид»: - нест, «бетараф» - нест., суратчаласаи № 2, Шӯроӣ ғайринавбатии олимони ММЧЗГ-и АИКТ аз 30.04.2019

Раиси Шӯро:

Мудирӣ Шуббаи зироатҳои полизӣ,
дарахтони мевадиҳанда, ангур ва
растанҳои шифобахши ММЧЗГ-и
АИКТ, н.и.к.

3

Ҳайдаров З.Ё.

Котиби илмии Шӯро:

Ходими калони илмии ММЧЗГ

Чобиров Ш.

735104, н. Рӯдакӣ, ҷамоати деҳоти Сарикиштӣ,

деҳати Махмадшои боло, тел. 378804021,

378817786 e-mail: gene4resources.tj@mail.ru

Имзоро расидик менамоям:

Сардори ШК ММЧЗГ-и АИКТ

М.Мухиддин

